PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ZARZĄDZANIE 2018
Wydawnictwo SAN | ISSN 2543-8190

Tom **XIX** | Zeszyt **7** | Część **III** | ss. **271–281**

Piotr Kasprzak | pkasprzak@zie.pg.gda.pl
Politechnika Gdańska, Katedra Analizy Ekonomicznej i Finansów, Wydział Zarządzania i Ekonomii

Zryczałtowany podatek dochodowy od przychodów ewidencjonowanych jako element polityki podatkowej w stosunku do sektora MŚP

A Flat-Rate Income Tax on Registered Income as an Element of Tax Policy in Relation to the SME Sector

Abstract: The following article describes issues related to the Polish tax policy in the area of personal income tax on registered income, with particular emphasis on the sector of micro, small and medium enterprises. The SME sector is an important element of the economy of many countries in the world. Also in Poland, the smallest companies play an important socio -economic role. It is worth noting that these entities have a significant impact on the GDP in the country, this sector covers about 99% of all companies from the entire European Union. Often, these companies have to deal with the problem of imprecise and unclear tax regulations that create a tax system. Enterprises in the SME sector should, due to their contribution and role in the economy, be treated in a special way, which may be manifested for example in the state's tax policy. The purpose of this article is to present the significant role of SME sector together with the tax policy conducted with regard to micro, small and medium-sized enterprises, with particular emphasis on the flat-rate tax on certain incomes achieved by entrepreneurs. This form of taxation is a tax preference addressed to SMEs. The research method adopted by the author includes literature studies and analysis of statistical data, published by statistical offices, tax administration, as well as specialist research entities.
Key words: SME sector, tax system, income tax, flat-rate income tax

Wstęp

System podatkowy to zbiór podatków, opłat i danin oraz zasad regulujących ich wymierzanie i pobór na danym terytorium [Wach 2005]. Podatki zawsze były zagadnieniem

skomplikowanym i problematycznym, jednak system podatkowy powinien być prosty, zrozumiały oraz korzystnie wpływający na gospodarkę danego kraju. Podstawowe elementy konstrukcji systemu podatkowego, sposobu realizacji zobowiązań oraz uciążliwości procedur decydują bowiem o ocenie poziomu swobody podatkowej, która stanowi niezbędny element prowadzenia działalności gospodarczej opartej na zasadach wolnego rynku [Kasprzak, Wyrzykowski 2017].

Jednym z obszarów bezpośrednio związanych z sektorem MŚP jest także prowadzona przez państwo polityka podatkowa. Należy bowiem zauważyć, iż prowadzenie przedsiębiorstwa, szczególnie przez osoby indywidualne, obarczone jest ryzykiem oraz niepewnością o charakterze podatkowym. Ryzyko to można określić jako brak przekonania w zakresie podjętej decyzji gospodarczej i jej skutków związanych z późniejszym opodatkowaniem. Ponadto pojęcie to jest związane zarówno z niską świadomością podatkową podatników, jak i z częstymi zmianami przepisów podatkowych, skomplikowanymi czynnościami oraz zmiennością procedur administracyjnych [Szlęzak-Matusewicz 2008]. Jednym z najważniejszych kryteriów działań podatnika jest poczucie bezpieczeństwa podatkowego. Każde przypadki nadużycia władzy podatkowej, niesprawiedliwości, stronniczości organów państwa czy zwiększania restrykcji fiskalnych skutkują poczuciem obniżenia uzyskanego wcześniej poziomu bezpieczeństwa [Kasprzak, Wyrzykowski 2017].

Sektor MŚP – rola i znaczenie w Polsce

W minionym stuleciu postrzeganie oddziaływania małych i średnich przedsiębiorstw na polską gospodarkę uległo diametralnej modyfikacji. Jeszcze w latach siedemdziesiątych uważało się, że sektor małych i średnich przedsiębiorstw nie spełnia dla naszej gospodarki konkretnej funkcji. Ekonomiści byli przekonani głównie o tym, że dostępny kapitał najlepiej wykorzysta się w szeroko pojmowanym procesie produkcji. Powstawały w związku z tym nowe, duże przedsiębiorstwa – przede wszystkim w obszarze wytwórczym (zapominano o szczególnej roli firm usługowych). W drugiej połowie lat siedemdziesiątych minionego wieku w bardziej rozwiniętych państwach niż ówczesna Polska rozpoczął się dynamiczny rozwój sektora MŚP. Zachodziły w owym czasie strukturalne modyfikacje, wprowadzano nowe technologie, jak też bardzo powoli eliminowano publiczną pomoc dla największych, najczęściej państwowych, przedsiębiorstw [Garbarski, Rutkowski, Wrzosek 2015].

Obszar małych oraz średnich przedsiębiorstw stanowi kluczowy czynnik konkurencji regionów oraz ich tempa aktywności gospodarczej, gdyż jest najdynamiczniej rozwijającym się obszarem gospodarki każdego państwa. Stąd ważne jest, żeby planując działania strukturalnej polityki, uwzględnić obszar MŚP wśród priorytetów rozwojowych

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl

[Piasecki 2009]. Przykładem strategicznego wsparcia podmiotów sektora MŚP może być prowadzona przez rządy poszczególnych krajów polityka podatkowa względem tych przedsiębiorców.

Podmioty MŚP odpowiedzialne są za wytwarzanie znacznej części polskiego Produktu Krajowego Brutto. Spośród wszystkich przedsiębiorstw składających się swoją działalnością na PKB największe firmy wytworzyły w 2012 roku tylko niecałe 25% produktu. Biorąc pod uwagę to, że w ogólnej skali przedsiębiorstwa odpowiedzialne były w tym roku za wytworzenie ponad 70% PKB, uzyskamy pełny obraz znaczenia tego segmentu dla naszej gospodarki [GUS 2015].

W Polsce działa obecnie 1,84 mln przedsiębiorstw niefinansowych określanych jako przedsiębiorstwa aktywne [GUS 2015]. Wśród tych podmiotów zdecydowana większość, tj. 99,8% należy do sektora mikro, małych i średnich firm. W 2014 roku liczba mikro firm wyniosła 1,76 mln, małych – 59,2 tys., średnich – 15,5 tys. Dużych przedsiębiorstw było znacznie mniej – ich ogólna liczba wyniosła 3,4 tys. podmiotów.

W tym miejscu warto zaznaczyć rolę mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na rynku pracy. Wyżej wymienione podmioty zatrudniają łącznie blisko 70% wszystkich pracowników, którzy pracują w sektorze firm. Decydującą rolę mają w tym zakresie właśnie mikro przedsiębiorstwa, na które przypada blisko 40% wszystkich zatrudnionych.

Porównując zawarte w poniższej tabeli dane, dojdziemy do wniosku, iż znaczenie mikro przedsiębiorstw w zakresie zatrudnienia jest bardziej istotne. Dla porównania średnie dane dla całej Unii Europejskiej za 2013 rok pokazują, że:

- w sektorze mikroprzedsiębiorstw zatrudnionych było 29,17%,
- w sektorze małych firm zatrudnionych było 20,45%,
- w sektorze firm średnich zatrudnionych było 17,27%,
- w sektorze dużych przedsiębiorstw zatrudnionych było 33,11%[1].

Tabela 1. Struktura zatrudnienia w poszczególnych przedsiębiorstwa w Polsce w latach 2010–2014

2014	Rodzaj przedsiębiorstwa	mikro	38,20%
		małe	13,40%
		średnie	17,60%
		duże	30,80%

[1] Dane na podstawie Small Business Act Database 2015

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl

2013	Rodzaj przedsiębiorstwa	mikro	37,90%
		małe	13,70%
		średnie	17,90%
		duże	30,50%
2012	Rodzaj przedsiębiorstwa	mikro	38,70%
		małe	13,50%
		średnie	17,90%
		duże	29,90%
2011	Rodzaj przedsiębiorstwa	mikro	38,90%
		małe	13,10%
		średnie	18,20%
		duże	29,80%
2010	Rodzaj przedsiębiorstwa	mikro	38,40%
		małe	12,90%
		średnie	18,60%
		duże	30,10%

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych GUS [2015].

Podsumowując, sektor MŚP, zarówno w Polsce, jak i w krajach Unii Europejskiej, odgrywa szczególną rolę pod różnymi względami. Należy zatem zwrócić uwagę, iż przedsiębiorstwa te zasługują na specjalne traktowanie przez reżimy prawne poszczególnych krajów. Jednym z elementów jest kwestia opodatkowania, która bez wątpienia wpływa na skalę i poziom efektywności ekonomicznej działania mikro, małych i średnich firm.

Polski system podatkowy w stosunku do sektora MŚP – zryczałtowany podatek dochodowy

Jednym z najbardziej powszechnych sposobów osiągania dochodów, poza klasycznym podejmowaniem zatrudnienia na podstawie umowy pomiędzy osobą fizyczną a przedsiębiorstwem, stało się prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej. W Polsce taka forma prawna stwarza jedną z najprostszych i stosunkowo najtańszych możliwości prowadzenia własnej firmy. Mimo to wskazuje się szereg trudności na drodze do samozatrudnienia – od barier związanych z brakiem kompetencji przez deficyt kapitału początkowego aż po kwestie prawno-administracyjne [Ćwikliński 2000]. Należy zauważyć, iż podejmowanie i wykonywanie pracy oraz działalności gospodarczej w każdym systemie prawnym odbywa się w ramach indywidualnie ustalonego porządku instytucjonalnego, reżimu prawnego i administracyjnego [Glinka, Gudkova 2011]. To zaś może się wiązać

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl

ze szczególnymi i indywidualnie ustalanymi warunkami prowadzenia działalności w poszczególnych krajach.

Jednym z elementów porządku instytucjonalnego jest system podatkowy. W Polsce został on ukształtowany w początkowym okresie transformacji, tj. w latach 1991–1994 [Ickiewicz 2009]. Od 1989 roku dokonuje się ewolucji systemu podatkowego w kraju. Celem zastosowanych przemian było stworzenie narzędzia realizacji polityki budżetowej dostosowanej do nowych realiów wolnego rynku, a także częściowa harmonizacja polskiego prawa podatkowego z rozwiązaniami innych państw europejskich.

Zidentyfikowanie ryzyka podatkowego oraz optymalne zastosowanie przepisów prawa podatkowego przez przedsiębiorcę stają się kluczowym czynnikiem prowadzenia działalności gospodarczej. Pozwala to bowiem sprawnie i bezpiecznie zarządzać finansami danego podmiotu, co bezpośrednio przekłada się na jego płynność, rentowność i zdolność konkurowania [Wyrzykowski 2008].

Niestety polski system podatkowy nie należy do prostych, zrozumiałych i co za tym idzie – pozytywnie oddziałujących na podmioty gospodarujące. Z danych zawartych w raporcie *Doing Business za lata 2006–2014* wynika, iż polski system podatkowy uplasował się średnio na 114 miejscu wśród 185 badanych krajów pod względem biurokracji podatkowej (choć, jak wynika z danych przedstawionych poniżej, sytuacja uległa w ostatnich 4 latach znacznej poprawie) [Doing Business 2014]. Polscy przedsiębiorcy poświęcają obecnie około 280 godzin w ciągu roku na płatności, a także analizę wewnętrznej sytuacji podatkowej w swoim przedsiębiorstwie [*Paying Taxes 2016* 2016].

Wykres 1. Roczna liczba godzin poświęconych przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w Polsce na kwestie podatkowe w firmie

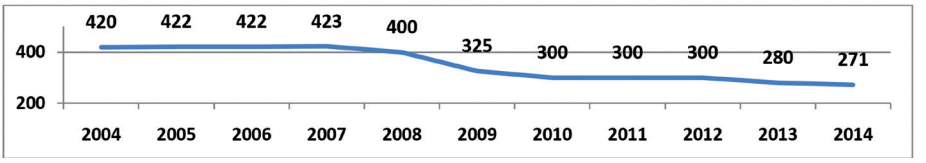

Źródło: opracowanie własne, na podstawie raportu Paying Taxes 2016 [2016].

Przez lata liczba godzin przeznaczanych na czynności związane z podatkami w polskich przedsiębiorstwach uległa zmniejszeniu, chociaż Polska wciąż zajmuje odległe miejsce w zestawieniu (w zależności od badanego okresu –110–120). Liczba 271 godzin poświęconych na rozliczanie podatków w roku oznacza, iż osoby prowadzące działalność gospodarczą przeznaczają na ww. czynności obecnie około 1 godziny na dziennie [Kasprzak, Wyrzykowski 2017].

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl

W Polsce przedsiębiorcy prowadzący działalność w postaci mikro, małych i średnich firm mogą skorzystać z licznych przywilejów o charakterze podatkowym, dla przykładu wybrać najkorzystniejszą dla siebie formę opodatkowania. Takiej możliwości nie mają podmioty zaliczane do osób prawnych w ramach ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz duże podmioty, które przekraczają limity dochodowe (o których mowa poniżej). Mając to na uwadze, co do zasady przedsiębiorcy działający jako mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa mogą wybrać następujące zasady podatkowe:

- podatek dochodowy rozliczany na zasadach ogólnych (18% i 32% stawka),
- podatek dochodowy rozliczany na zasadach liniowych (19% stawka),
- podatek zryczałtowany od niektórych dochodów osiąganych przez osoby fizyczne (stawki zróżnicowane ze względu na rodzaj działalności),
- podatek zryczałtowany w formie karty podatkowej (wysokość podatku jest stała, bez względu na wielkość osiąganych dochodów; z wyłączeniem limitów).

W przypadku przedsiębiorstw działających w oparciu o ustawę o podatku dochodowym od osób prawnych (CIT) do wyboru są:

- rozliczenie w oparciu o liniową stawkę 19%,
- rozliczenie w oparciu o liniową stawkę 15% (wyłącznie dla wybranych podmiotów, rozpoczynających działalność po 1 stycznia 2017 roku).

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych stanowi uproszczoną formę opłacania podatku dochodowego od osób fizycznych. Opodatkowaniu ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych podlegają przychody osób fizycznych (również prowadzących działalność gospodarczą) z pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym również gdy działalność ta jest prowadzona w formie spółki cywilnej osób fizycznych lub spółki jawnej osób fizycznych, a także z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, jeżeli umowy te nie są zawierane w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej, ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, z wyjątkiem przetworzonych produktów roślinnych i zwierzęcych uzyskanych w ramach prowadzonych działów specjalnych produkcji rolnej oraz produktów opodatkowanych podatkiem akcyzowym. Wybór tej formy opodatkowania ma charakter fakultatywny. Podatnik bowiem sam wybiera opodatkowanie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, składając stosowne oświadczenie do właściwego naczelnika urzędu skarbowego. Opodatkowanie ryczałtem przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej mogą wybrać podatnicy, którzy rozpoczną prowadzenie działalności w roku podatkowym i nie korzystają z opodatkowania w formie karty podatkowej lub prowadzili działalność w poprzednim roku, a ich przychód z tej działalności nie przekroczył określonej ustawowo kwoty (o której

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl

mowa poniżej). W 2016 roku podatek w tej formie mogli płacić podatnicy, którzy w 2015 roku uzyskali przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej prowadzonej wyłącznie samodzielnie lub przychody ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu, w wysokości nieprzekraczającej 150 000 euro (636 555 zł) albo uzyskali przychody wyłącznie z pozarolniczej działalności gospodarczej prowadzonej w formie spółki, a suma przychodów wspólników spółki z tej działalności nie przekroczyła kwoty 150 000 euro (636 555 zł).

Mając na uwadze definicję Unii Europejskiej w zakresie klasyfikowania mikro, małych i średnich przedsiębiorstw – tylko takie mogą skorzystać z tej formy opodatkowania. Należy zatem zauważyć, iż opodatkowanie ryczałtem jest przeznaczone wyłączenie dla sektora MŚP i ze względu na szereg zalet stanowi ukłon państwa w stronę tych przedsiębiorców.

Opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych nie stosuje się jednak do niektórych rodzajów działalności bez względu na ich wielkość. Mowa tu o podatnikach osiągających w całości lub w części przychody m.in. z tytułu prowadzenia aptek, działalności w zakresie kupna i sprzedaży wartości dewizowych, działalności w zakresie handlu częściami i akcesoriami do pojazdów mechanicznych.

Przychodów opodatkowanych ryczałtem nie łączy się z innymi przychodami podlegającymi opodatkowaniu podatkiem dochodowym. Podstawę opodatkowania ryczałtem stanowi przychód bez pomniejszania o koszty jego uzyskania, co dla niektórych rodzajów działalności (tj. przy bardzo niskiej marży handlowej) stanowić może wadę o charakterze ekonomicznym, wykluczającym zasadność stosowania tej metody. Jedyne możliwe odliczenia to uwzględnienie straty z lat ubiegłych, składki na ubezpieczenia społeczne, wydatki na cele rehabilitacyjne, darowizny. Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych w pierwszej kolejności ulega obniżeniu o zapłaconą przez podatnika składkę na ubezpieczenie zdrowotne do wysokości 7,75% podstawy wymiaru tej składki.

W myśl ustawy w 2016 roku ryczałt od przychodów ewidencjonowanych wynosił [Tychmańska 2017]:

- 20% przychodów osiąganych w zakresie wolnych zawodów;
- 17% przychodów ze świadczenia niektórych usług, m.in. reprodukcji komputerowych nośników informacji, pośrednictwa w sprzedaży hurtowej samochodów osobowych i furgonetek, parkingowych, poradnictwa dla dzieci dotyczącego problemów edukacyjnych;
- 10% przychodów z odpłatnego zbycia określonych praw majątkowych lub nieruchomości wykorzystywanych w pozarolniczej działalności gospodarczej;
- 8,5% przychodów osiąganych m.in. z działalności usługowej, w tym z działalności gastronomicznej w zakresie sprzedaży napojów o zawartości alkoholu powyżej 1,5%,

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl

z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze;

- 5,5% przychodów m.in. z działalności wytwórczej, robót budowlanych;
- 3,0% przychodów osiąganych m. in. z działalności gastronomicznej, z wyjątkiem przychodów ze sprzedaży napojów o zawartości alkoholu powyżej 1,5%, z działalności usługowej w zakresie handlu;
- 2,0% przychodów ze sprzedaży przetworzonych w sposób inny niż przemysłowy produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy, hodowli lub chowu.

Podatnicy prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą korzystający z opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych są zobligowani posiadać i archiwizować dowody zakupu towarów, prowadzić wykaz środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, ewidencję wyposażenia oraz ewidencję przychodów odrębnie za każdy rok podatkowy. Obowiązek prowadzenia ewidencji nie dotyczy podatników osiągających przychody z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, jeżeli ich wysokość wynika z umowy zawartej w formie pisemnej.

Mając na uwadze powyższe, należy wskazać na szereg zalet formy opodatkowania ryczałtem. Po pierwsze nie wymaga ona skomplikowanej ewidencji operacji i zdarzeń gospodarczych na co dzień podejmowanych przez przedsiębiorców. Ponadto w określonych przypadkach stosuje się bardzo niskie stawki podatku. Należy jednak zauważyć, iż pomimo możliwości stosowania odliczeń (będących de facto kosztami uzyskania przychodu) rozwiązanie to nie umożliwia uwzględnienia tzw. kosztów uzyskania przychodu – zatem mechanizm ten może nie być opłacalny dla niektórych podmiotów. Co więcej, ryczałt od przychodów ewidencjonowanych jest przeznaczony dla określonych grup podmiotów z ustalonymi wyłączeniami, przez co wybrane podmioty, mimo iż spełniają definicję mikro, małego lub średniego przedsiębiorstwa nie mogą skorzystać z tej metody.

Liczba podatników, która wybrała tę formę opodatkowania, co do zasady nie ulega znaczącym zmianom w ostatnich latach. Należy jednak dostrzec znaczne przemiany w zakresie liczby podmiotów, które wybrały tę formę opodatkowania dochodów z tytułu najmu.

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl

Tabela 2. Liczba zeznań składanych przez podatników uzyskujących przychody opodatkowane ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych według źródeł przychodu

Rok	Przychody z pozarolniczej działalności gospodarczej	Przychody wyłącznie z najmu, dzierżawy, poddzierżawy
2011	547 692	243 397
2012	544 478	291 036
2013	543 300	344 071
2014	544 784	416 063
2015	542 572	458 415

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Ministerstwa Finansów [2017].

Tabela 3. Przychód osiąganych według poszczególnych stawek wyłącznie przez podatników prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą

Wyszczególnienie	Liczba podatników	Kwota przychodu w tys. PLN	Struktura przychodu w proc.
Przychody opodatkowane stawką 3%	143 974	8 447 616	21,26
Przychody opodatkowane stawką 5,5%	196 116	20 135 028	50,68
Przychody opodatkowane stawką 8,5%	207 718	10 980 185	27,64
Przychody opodatkowane stawką 10%	257	22 160	0,05
Przychody opodatkowane stawką 17%	4811	136 300	0,34
Przychody opodatkowane stawką 20%	431	5 956	0,02

Źródło: opracowanie własne, na podstawie danych Ministerstwa Finansów [2017].

Podsumowanie

Celem powyższego artykułu było przedstawienie szczególnej roli sektora MŚP w polskiej gospodarce z uwzględnieniem prowadzonej polityki podatkowej skierowanej do tego typu przedsiębiorstw. Wyniki przeprowadzonych badań potwierdziły znaczącą rolę sektora MŚP, zarówno w polskiej, jak i europejskiej gospodarce. Sektor ten wymaga, z wielu

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl

powodów, szczególnego traktowania przez państwo. Rozwiązaniem obecnym w polskim reżimie prawnym, a skierowanym wyłącznie do sektora MŚP, jest zryczałtowana forma podatku dochodowego, wpisująca się w preferencyjne praktyki w zakresie opodatkowania. Może to się wyrażać zarówno w prostocie rozliczeń, jak i zmniejszonych obciążeniach. Zaletą tej formy opodatkowania jest jej prostota, a także zmniejszone stawki. Obecnie bowiem system podatkowy w Polsce należy uznać za skomplikowany i nieprzejawiający proprzedsiębiorczej polityki państwa. Mechanizm ten niesienie dla przedsiębiorców szereg zalet, jednak ze względu na swoją konstrukcję może nie być opłacalny dla podmiotów, których marża handlowa jest stosunkowo niska.

Bibliografia

Ćwikliński H. (red.) (2000), *Polityka gospodarcza*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.

Doing Business (2014), *Doing Business 2015: Going Beyond Efficiency*, A World Bank Group Flagship Report, October, [online:], http://www.doingbusiness.org/~/media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB15-Full-Report.pdf, dostęp: 27.02.2017.

Garbarski L., Rutkowski I., Wrzosek W. (2015), *Punkt zwrotny nowoczesnej firmy*, PWE, Warszawa.

Glinka B., Gudkova S. (2011). *Przedsiębiorczość*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa.

GUS (2015), *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2014 roku*, Warszawa.

Ickiewicz J. (2009), *Obciążenia fiskalne przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa.

Kasprzak K., Wyrzykowski W. (2017), *Ocena efektywności działalności administracji podatkowej w Polsce na tle wybranych państw*, „Zeszyty Naukowe Małopolskiej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Tarnowie" nr 1(33), marzec, ss. 83–95.

Lachiewicz S., Matejun M. (2012), *Specyfika zarządzania małymi i średnimi przedsiębiorstwami*, Difin, Warszawa.

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl

Ministerstwo Finansów (2017), *Informacja dotycząca ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za 2016 rok*, Warszawa, [online], https://www.finanse.mf.gov.pl/documents/766655/6084784/Informacja+dotycz%C4%85ca+rycza%C5%82tu+od+przychod%C3%B3w+ewidencjonowanych+za+2016+rok, dostęp: 27.02.2018.

PARP (2016), *Global Entrepreneurship Monitor Polska*, Warszawa, [online], https://www.parp.gov.pl/images/PARP_publications/pdf/raport_gem_polska_2016.pdf, dostęp: 27.02.2018.

Paying Taxes 2016 (2016), World Bank Group/PwC, [online], https://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes-2016/paying-taxes-2016.pdf, dostęp: 27.02.2018.

Piasecki B. (red.) (2009), *Ekonomika i zarządzanie małą firmą*, Naukowe PWN, Warszawa–Łódź.

Szlęzak-Matusewicz J. (2008), *Zarządzanie ryzykiem podatkowym w przedsiębiorstwie*, „Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów", Zeszyt Naukowy, nr 86.

Tychmańska A. (2017), *Stawki ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych*, Infor.pl – Księgowość Firm, [online], http://ksiegowosc.infor.pl/podatki/ryczalt/stawki-i-rozliczenia/740473,Stawki-ryczaltu-od-przychodow-ewidencjonowanych.html, dostęp 28.02.2018.

Wach K. (2005), *Systemy podatkowe Unii Europejskiej,* Oficyna Ekonomiczna, Kraków.

Wyrzykowski W. (2008), *Podatki w Polsce*, *Zarys wykładu*, Book Market, Gdańsk.

Raport branżowe oraz dane statystyczne

Small Business Act Database 2015

MOST WIEDZY Pobrano z mostwiedzy.pl